

GÜNÜN EN GEC
SAATİNDE EN
SON HAVADİS-
LERİLE ÇIKAR
HALKGAZETESİ

Sahibi Ve Umumî Neşriyat
Müdürü:
HASAN RASİM US

Basıldığı yer:
VAKIT MATBAASI

Adres: Ankara Caddesi
Vakit Yurdu

20

İTİŞRİN 1939
CUMA

Numara: 50 Sene: 1
Tel. 23872 - Posta kutusu 214

Saracoğlu İLE mülâkat

Bu sabah Moskovadan dönen
Hariciye Vekilimizin
SON DAKIKA'ya beyanatı

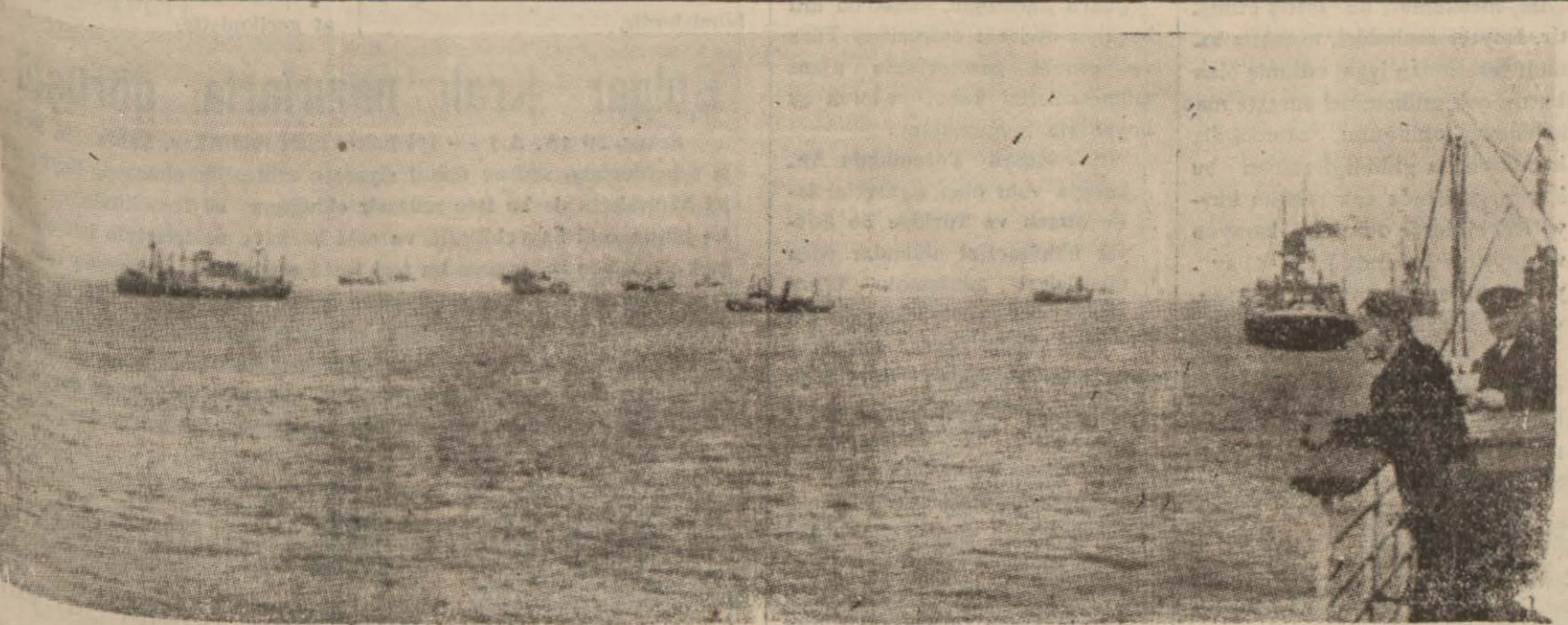
“Anlaşma, Türk-Sovyet
dostluğu üzerinde en
ufak menfi tesir
yapmayacaktır,”

“Moskova ziyareti, iki millet arasında eskidenberi mevcut
olan dostluğun bir kat daha artmasına vesile olmuştur.,”

Şükrü Saracoğlu ilâve ediyor:

“İleride konuşmalarımıza devam edeceğiz,”

(Yazısı 2 incede)

İngiliz kontrol gemileri tarafından muayene edilen bitaraf memleket vapurları bir limanda beklerken...

Bulgar Kralı

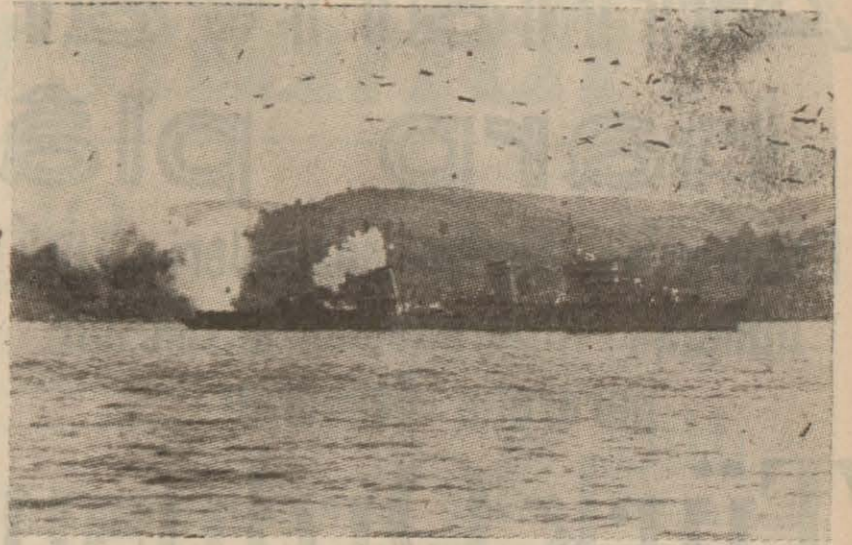
Bütün eski Başvekil ve Hariciye
Nazırlarile istişare yapıyor

2 incede)

Alman tayya- releri İngiliz

sanayi merkezine hücum etti!

(Yazısı 2 incede)

Hariciye Vekilimiz getiren "Moskova" isimli Sovyet harb gemisi
Boğazında...

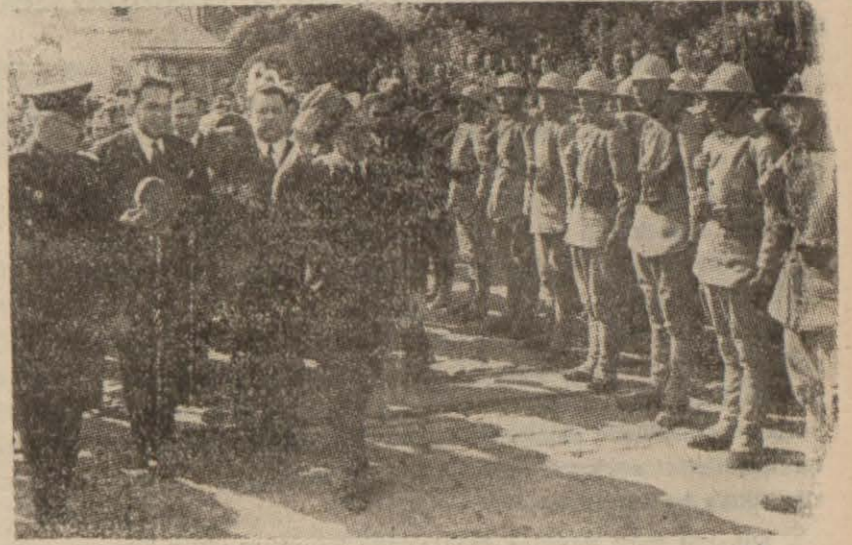
Gemi rihuma yanaşmazdan evvel, Saracoğlu karşılayıcılarını
selamlıyor...

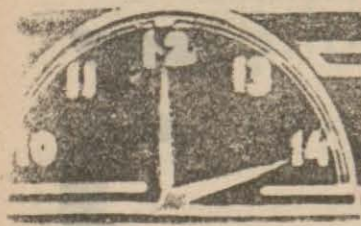
Harb gemisi güvertesinde, karşılayıcılarla ilk müsafaha

Rihtımda Vali ve Belediye Reisi Lütfi Kırdar konuşuyor

Bir küt'a asker, Hariciye Vekilimize selâm resminin ifa ediyor

DEN SONRA GELEN Haberler

Son anlaşmanın Fransız gazetelerinde uyandırdığı akisler Almanyanın Şarkî Avrupadaki harp plânı mahvolmuştur !

Fransız ve İngiliz gazeteleri Türk milletini ve ordusunu büyük bir hararetle övüyorlar

Türk Ordusu Bugün en başta gelen ordulardan biridir

"Türk, sadık bir dost ve kuvvetli bir muhassımdır. Harp meydanında Türklerle karşılaşmış olanlar, onun cesaretine, erkekliğine ve tahammülüne karşı büyük bir hürmet beslerler."

Londra, 20 (A. A.) — İngiliz matbuatı, Büyük Britanya ile Fransaya karşı olan taahhütlerine uygun düşmediği için son Sovyet tekliflerini kabulden imtina etmiş olan Türkiyenin bu dürüst hareketini sitayişle zikretmektedir. Bütün matbuat, Türkiyenin bu kararında, hüsnüniyetinin ve beynelmîl taahhütlere sadakatının güzel bir nümunesini görmektedir.

Evening Standard, başmakalesinde diyor ki:

"Akdenizin şarkî mmtakasında istikrarın teessüsü, halihazır harpte belki kat'i bir âmîl olacaktır. Türkiye, kendi tarafından yapılan bu hizmetin ve bu şerefli hareketin bizim için ne kadar kıymetli olduğunu bilmelidir. Kemal Atatürk, büyük bir millet yetiştirdi ve hürriyeti tazir eden dünya, bugün de onun eserini alkışlamak hususunda, bizzat Türk milleti kadar haklıdır."

Star gazetesi, başmakalesinde, Türkiye tarafından başarılan güzel diplomasi işini tebartz ettirdikten sonra ilâve ediyor:

"Türk, sadık bir dost ve kuvvetli bir muhassımdır. Harp meydanında Türklerle karşılaşmış olanlar, onun cesaretine, erkekliğine ve tahammülüne karşı büyük bir hürmet beslerler."

Paris, 20 (A. A.) — Bu sabahki gazete tefsirleri: Matbuat üç taraflı pakta imzalayan Türklere cesaretinden ve dürüstlüğünden hararetle bahseden yazılar nesretmekte ve bu paktın, gerek sulh davası ve şarkî Akdeniz emniyeti, gerek Balkanlar muvazenesinin muhafazası bakımından hesabız akisler yapacağını söylemektedir.

"Ere Nouvelle" başmakalesinde diyor ki:

"Türkiye, dürüstlüğünün yeni ve parlak bir delilini daha göstermiştir. Müttefiklerin davası ile hakm ve adaletin davası, aynı zamanda zafer kazanmış bulunuyor. Bu zaferin neticeleri, daha şimdiden görülebilir ve büyüktür."

Moskova müzakerelerinin inkıtar Alman diplomasisi için ağır bir mağlûbiyettir. Alman ricalı bunu iyice anlamışlar ve gizlemeğe bile teşebbüs etmemişlerdir.

Almanyanın orta ve şarkî Avrupadaki plânı, yani harp plânının en mühim kısmı mahvolmuştur."

Excelsior gazetesinde, Marcel Pays, anlaşmanın, bu şekliyle, Avrupadaki Alman hegemonyasına karşı yapılan mücadelede, müttefikler için, maddî ve manevî bir kıymetli yardım teşkil ettiğini yazmaktadır.

Figaro gazetesinde, d'Ormesson İngilizlere ve Fransızlara karşı olan taahhütlerine sarılmaz bir sadakatle bağlı kalmanın Türkiye için bir şeref teşkil ettiğini söyledikten sonra diyor ki:

"Dün aktedilen ve İngiliz - Fransız ittifakını tahtım etmek suretiyle Akdenize ve şarkî Avrupaya böyle bir istikrar ve sulh unsuru getiren pakta, kayıtsız, şartsız tebrik ederiz. Bu anlaşma, Avrupanın bu kısmında, delice maceraların doğurduğu karışıklığı nefretle karşılayan bütün devletlerin, dürüst ve salim esaslar üzerinde, yeniden bir zümre teşkil etmelerine vasita olabilir."

Madam Tabouis, Oeuvre gazetesinde şöyle yazıyor:

"Türk ordusunun halihazırda en başta gelen ordulardan biri olduğunu, askerlerinin cesareti ve şeflerinin enerjisi isbata bile ihtiyaç hissettirmediklerini, Türk malzemesinin mükemmel olduğunu, Fransa ile İngilterenin Ankarada sadık bir müttefike sahip bulduklarını bilmek için üç memleketin münferit bir sulh imzalamamış taahhüt ettiklerine dair olan maddeye lüzum bile bulunmadığını söylemek zaittir."

Epok gazetesi, bu anlaşmadan yeni bir ümit doğduğunu söylemekte ve şöyle demektedir: "Tam bir uyanış ve tam bir hamle devresinde bulunan Türkler, iki büyük garb devletinin davası, girişilen harpte kaybedilmiş olduğuna kanaat getirelirdi, acil bazı menfaatler kendilerini sevketsse dahi Fransa ile İngilterenin mukadderatına sıkı sıkıya bağlanmazlardı."

Nihayet Petit Parisien gazetesinde Bourgues diyor ki:

"Türk - Rus müzakerelerinin talik edilmiş olmasına rağmen, Ankara, 20 senedenberi Türkiyenin haricî siyasetinin mütearifesi olan Rusya ile dostluk münasebatını herhalde muhafaza etmek arzusunadır. Bu vaziyet, Londra'da, Pariste tamamen tasvib edilmiştir. Muahedenin akdi, Moskovada, nahos hiçbir akis yapılmamıştır. Bu da gösteriyor ki Sovyetler, bu muahede Rusyaya müteveccih hiçbir mahiyet görmemektedirler. Buna mukabil, Berlinde büyük bir inkıtar mevcuttur."

Alman tayyarelerinin hücumu

Londra, 20 (A. A.) — Bu sabah Alman tayyarelerinin Firth Of Forth doğru yol almağa başlamış oldukları haber verilmesi üzerine birbirini müteakip üç tehlike işareti verilmiştir. Tayyare hücumlarına karşı müdafaa için Edimburgda vücud getirilmiş olan teşkilât, Alman tayyarelerinin şehri üzerinde uçmakta ve bulutların altında şimale doğru gitmekte oldukları görülür görülmez derhal faaliyete geçmiştir.

Biraz sonra İngiliz avcı tayyareleri, havada bir keşif yapmak ve Alman tayyarelerinin peşine takılmak üzere havalanmışlardır. "Tehlike atlatılmıştır", işareti saat 12 den biraz sonra verilmiştir.

Alman tayyarelerinin Firth Of Forth üzerinde uçmuş oldukları öğrenilmiştir.

GARP CEPHESİNDE YENİ BİRŞEY YOK!

Berlin, 20 (A. A.) — Alman umumî karargâhı, Sarbrückenin cenubu şarkisindeki hudut araziinde vukua gelen mücadelelerin nihayetinde garp cephesinde süikünetin teessüs etmiş olduğunu bildirmektedir.

Bataryaların ve keşif kollarının mevzii faaliyetleri müstesna olmak üzere cephenin hiçbir tarafında dikkate şayan herhangi bir hâdise olmamıştır.

VINDSOR DUKUNUN CEPHEDE TEFTİŞLERİ

Londra, 20 (A. A.) — Röyter ajansının Fransadaki hususî muhabirî, dükk dö Vindosrun beraberinde Lord Gort ve dükk dö Gloucester olduğu halde cephedeki muhafız kıtaatını teftiş ettiğini bildirmiştir.

Dükk dö Vindsor, sedler ve yeraltı sığınaklarını görmüştür. Dükk, meskenleri de teftiş etmiştir. Röyter muhabirî, muhafız kıtaatı tarafından işgal edilmiş olan hatın çok mükemmel surette mas kelenmiş olduğunu, otomobile hat boyunca gidildiği zaman bu hatın gerisinde çok mühim kuvvetler, binlerce otomobil, kamyon ve tayyare bulunduğunu tahayyül etmeğe bile imkân mutasavver olmadığını ilâve etmektedir. Yeni İngiliz üniforması modern şekilde sade ve pratiktir. Eskiden düğmelerin parlamasına mâni olmak mümkün değildi. Şimdi bu iş başarılmıştır.

BİR ALMAN BALONU İNGİLTEREYE İNDİ!

Londra, 20 (A. A.) — İngiliz hava nazırı bir Alman balonunun Crudem Aberdendshirede karaya indiğini ve mütehassıslar tarafından muayene edilmek üzere İngiliz umumî karargâhına nakle edildiğini haber vermektedir.

İNGİLİZ SANAYİ MERKEZİ HAVA HÜCUMUNA UGRADI

Londra, 20 (Radyo) — Bugün saat 11 de Alman tayyareleri Edimburg sanayi merkezine bir akım yapmışlardır. Şehirde tayyare hücumundan yarım saat kadar evvel tehlike işareti verilmiştir. Düşman tayyarelerinin hücumu hakkında henüz bir malumat almamıştır.

Saracoğlu ile mülâkat Hariciye Vekili bu akşamki ekspresle Ankaraya gitti

Hariciye Vekilimiz Şükrü Saracoğlu, refakatinde Sovyet Büyük Elçisi Tarantief olduğu halde bugün saat 12,15 de "Moskova", kruvazörle Sivastopoldan şehrimize geldi.

Kruvazör, sis yüzünden boğaza birkaç saat teahhurla girmiş ve Beylerbeyi önünde Hariciye Vekilimizi karşılamaya gidenleri hâmil bulunan istimbob tarafından karşılanmıştır.

Moskova kruvazörü, şehri 21 pare topla selâmladıktan sonra arkasında ayrıca bir Sovyet torpitosu ve sağ yanında da istimbob bulunduğu halde saat 11,45 te Dolmabahçe sarayının önünde demirlemiştir. Müteakiben istimbob kruvazöre yanaşmış ve başta Vali Dr. Lütfi Kırdar, İstanbul komutanı general Halis B. Yıktaç, parti müfettişi Fikret Sılay, üniversite rektörü Cemil Bilsel, Sovyet ticaret mümessali, emniyet direktörü, denizyolları umum müdürü ve matbuat erkânı kruvazöre çıkarak Hariciye Vekilimizi selâmlamışlardır. Bundan sonra Hariciye Vekilimiz Sovyetler büyük elçisi Tarantief ve refakatindeki zevatla birlikte kruvazörden ayrılmışlardır.

Moskova kruvazörü bu esnada Hariciye Vekilimiz 19 pare top atarak selâmlamıştır. Hariciye Vekilimiz Şükrü Saracoğlu Tophane rıhtımında büyük bir kalabalık, başta mızika olmak üzere bir müfreze asker, ayrıca bir müfreze polis tarafından karşılanmıştır. Bundan başka rıhtımda Romanya sefirî, konsolos ve konsolosluk erkânı ve Sovyetlere mensub büyük bir kalabalık hazır bulunmaktaydı.

Hariciye Vekilimizin beyanâtı

Şükrü Saracoğlu, saat on altı buçukta oteldeki dairesinde Türk ve ecnebi gazetecilerle ajans mümessillerini kabul ederek şu beyanatta bulunmuştur:

"Mösyö Potemkinin Ankaraya vaki olan ziyaretini laide etmek ve Türkiye ile Sovyet hükümetini alâkadar eden meseleleri görüşmek üzere Moskova'ya gittim."

Her biriyile şahsan tanışmak fırsatını bulduğum Sovyet ricaliyile konuşmalarımız gayet samimi bir hava içinde cereyan ettiğini ve bu ziyaretin her iki millet arasında eskidenberi mevcut olan dostluğun bir kat daha artmasına vesile olduğunu sizlere söyleyebilirim. Moskova vadan ilerde konuşmalarımıza devam etmek üzere iyi intibahlarla ayrıldım.

Bu ziyaret birçok dostluk tezahürlerine vesile teşkil etmek itibariyle de ayrıca faydalı olmuştur kanaatindeyim.

Moskovada gördüklerim arasında bilhassa yeraltı treni ve Volga kanalı her millet için gurur duyulacak birer eserdir. Henüz temelleri atılmış olan Sovyetler sarayı da iki üç sene sonra bu muvaffak eserler arasında karışacaktır."

Hariciye Vekilimiz, Ankarada imzalanan Türk - İngiliz ve Fransız karşılıklı yardım anlaşmalarında suale şöyle cevap vermiştir:

"— İnzalanan mukaveleler memleketim ve milletim için çok hayırlı neticeler verecek mühim vesikalardır, kanaatındayım."

Yine kaniim ki bu mukaveleler Türk - Rus dostluğu üzerinde en ufak bir menfi tesir yapmayacaktır."

Şükrü Saracoğlu refakatinde bulunan Hariciye Umumî Kâtip muavini Cevat Açıkalın, Kalemî Mahsus müdürü Zeki ile birlikte bu akşam eksprese bağlanan hususî vagonla Ankaraya hareket etmiştir.

Sovyet Büyük Elçisi Terentief de aynı trenle Ankaraya gitmiştir. Şükrü Saracoğlu Moskova'ya giderken Bükreşe davet edilmişti. Kendisinin bu seyahati ne zaman yapacağı henüz malûm değildir.

Moskovada cereyan eden müzakerelerin yirmi üç gün sürmesinde, müzakere mevzuları üzerine, müzakere mevzuları ile temas lüzum görülmesinden ileri gelmiştir.

Matbuat mümessilleri, Hariciye Vekiliyle görüşmekten istisna fade ederek dünya vaziyeti hakkında mütealemasını öğrenmek istemişlerdir.

Vekil, bu suali gültümsiyerek karşılamış ve: "— Bunu ben size sorayım..", demiştir.

Şükrü Saracoğlu, diğer bir suale cevap olarak, bizim vaziyetimizin gayet iyi olduğunu söylemiştir.

SOVYET KUMANDANLARI ŞEREFINE ZİYAFET

Hariciye vekilimiz Sivastopoldan getiren Sovyet Rusyanın Moskova kruvazörü ile buna refakat eden torpito kumandanları rı şerefine bu akşam saat sekizde Tokatliyan oteli salonlarında İstanbul kumandanı general Halis Bıyıktaç tarafından büyük ziyafet verilmiştir.

Misafir Rus bahriyelileri şehrimizde iki gün kalarak muhtelif yerleri gezecekler ve pazar gününü Sivastopola hareket edeceklerdir.

Bulgaristan

Romen ve Yunan hududuna asker mi sevk ediyor?

Bugünkü ekspresle gelen Avrupa yolcularının en çok dikkatlerini celbeden nokta, Bulgaristan'daki askeri hazırlıklardır. Asker yüklü vagonların bir kısmı eksprese de bağlanmış olduğundan yolcular askerlerle görüşebilmişlerdir.

Bulgar Kralı nazırlarla görüştü

Sofya, 20 (A. A.) — İyi haber alan mahfiller, kabinein istifası sebeplerinin, sadece dahilî siyasete müteallik olmayıp, beynelmîl hâdiselerin de bu işte müessir olduğunu söylemektedirler. Kralın bütün eski başvekilleri ve eski hariciye nazırlarıyla istişare etmek niyetinde bulunması bu tezi teyid etmektedir. Bu geniş mikyaslı istişare, vaziyetin ciddiyetine binaen, kralın memleket hâlinin ruhiyesi hakkında tam bir fikir edinmek istediğini göstermektedir.

Sofya, 20 (A. A.) — Kral, eski başvekillerden Stroyca ile Müşavir şanofu ve eski hariciye nazırlardan Çankofu ve Nikola Musanofu kabul etmiştir. Siyasi rical ile görüşmelerine, kral, yarın devam edecektir.

120 Polonyalı mühendis Türk fabrikalarında vazife almak istiyor

Memleketinin düşman tarafından işgali üzerine Romanyaya iltica eden Polonya çelik fabrikaları mümessili M. Roehr bu sabahki konvensiyonel treniyle şehrimize gelmiştir.

M. Roehr bir muharririmize şunları söylemiştir:

— Harbe ihtiyat zabiti olarak iştirak eden Polonyalı 120 kadar demir ve çelik fabrikaları mühendisiyle birlikte son felâketten sonra Romanyaya arkadaşlarımız namına bazı teşebbüslerde bulunmak üzere geldim. Kendilerinin Türk fabrikalarında müte-

hassıs olarak çalışmalarını yapmak için Sümerbanka müracaat etmişim. Bu maksatla birkaç gün kadar Ankaraya gideceğim. Diğer bir çok mühendislerimizi de goslav ve Rumen fabrikaları bul etmişlerdir.

Bu memleketlere iltica eden Polonyalıların mühim bir kısmı Fransaya ve Yunanistana gitmişlerdir.

Müracaatımız kabul edilince Polonyalı mühendisler ilk olarak buraya gelecekler ve yeryerde yerleşeceklerdir."

KADAR GELEN Haberler

İngiltere, Fransa ve Rusyada Muahede nasıl karşılandı?

İngiliz elçisi

Anlaşmanın imzasını müteakip söylediği nutukta

Şanlı Türk ordusunu selâmladı

Mareşal Fevzi Çakmak, misafir kumandanlar şerefine ziyafet verdi

Dün akşam imzalanan Türk - İngiliz - Fransız karşılıklı yardım anlaşmasının metnini ilk defa İstanbul'da duyuran Son Dakika oldu.

Muahedenin imzasını müteakip Başvekil Refik Saydam ve Fransız, İngiliz büyük elçileri imzalanan muahedenin büyük önemini tebarüz ettiren kısa nutuklar söylemişlerdir.

Refik Saydam, Türkiye - Fransız - Büyük Britanya arasında mevcut ve menfaat birliğini göserecek vesikayı imzadan dolayı duyduğu bahtiyarlığı anlatmıştır.

Fransız-büyük elçisi Massigli, muahedenin bir hüsninîyet, manî ve dürüstlük eseri olduğunu söylediğinden ve Türk hükümetinin açık görüşünü ve azimkârlığını övdükten sonra, şanlı Türk ordusunu selâmlamıştır.

Türk ordusunu selâmladıktan sonra, şanlı İngiliz elçisi, sözlerinde bilhasna şunları belirtmiştir:

"Bitirdiğimiz işin muazzam bir ehemmiyeti olduğunu hissediyorum. Bu bunu yalnız üç memleketin değil, aynı zamanda ümit ederim ki bütün dünyanın nefine olarak edilecek olan bir binanın temel taşı olarak telâkki ediliyor."

MAREŞAL ÇAKMAĞIN ZİYAFETİ

Genel Kurmay başkanı mareşal Fevzi Çakmak, Fransız, İngiliz ve Türk ordularını kumandanları ile birlikte ziyafet vermiştir. Ziyafet Millî Müdafaa Vekili General Naci Tınaz, Hariciye Vekili ve ordu erkânı hazır bulunmuştu.

Akşam, İngiliz elçisi tarafından Kazazedelerin üçü de bitkin bir haldeydi. Hele Kurt... Sormayın onu... Yaşamı bulunması bir mucizeydi.

Sıcak ve konyaklı bir çaydan sonra kendine geldiği zaman kurtarılmış olduğunu anlattı. Ürkek gözlerle etrafına baktı. Karşısında, çul misali bir batta, bir yarıya bürünmüş Karl'i gördü. Neden Karl'in tok sesi kulaklarında gümledi?

"Önce bana, sonra da Japon balıkçılarına dua et Kurt... Tahammül edip de tam kurtulacağımız sırada insanın kollarını bütünü kaybetmesi... Yoksa, boylayordun dibi... Kulakları oğulduyor, söyleneni anlamakta güçlük çekiyordu. Demek hâlâ içinde cevap verdi."

"Teşekkür ederim Karl... Bir müddet daha geçti. Her geçen dakika, onu hayata tekrar bağlıyordu. Hâlini ince ince, en hurda teferrüatına

dan Türk askeri sefleri ve misafir kumandanlar şerefine Başvekil Refik Saydamın da bulunduğu bir ziyafet verilmiştir.

MOSKOVA MUAHEDEYİ NASIL KARŞILADI?

Paris, 20 — Moskova'dan bildiriliyor: Dün Ankarada imzalanan Türk - Fransız - İngiliz karşılıklı yardım muahedesini, Sovyet mahafilinde, gayrimüsaait bir şekilde karşılanmamıştır. Sovyet mahafil, imzalanan bu muahede de Sovyet Rusya aleyhine müteveccih bir nokta görmemektedir.

AVAM KAMARASINDA

Londra, 20 — Türk - Fransız ve İngiliz anlaşmalarının Ankarada imzasını müteakip, Çemberlayn doktor Refik Saydama hususî bir telgraf çekerek iyi temenni ve tebriklerini bildirmiştir.

Dün Avam Kamarasında Çemberlayn Ankarada Türk - Fransız - İngiliz anlaşmasının imzasını alkışlar arasında haber vermiştir.

İşçi muhalefeti namına söz alan Atlee, bu anlaşmanın uzun müddet devamı ve İngilterenin Türkiye'ye karşı olan dostluğunun artmasını ümit ve temennisini göstermiş ve hararetle alkışlanmıştır. Çemberlaynın Avam Kamarasındaki beyanatı şudur:

"Geçen mayısın 21 inde Türkiye ve İngiltere hükümetlerinin uzun müddetli ve karşılıklı mahiyette bir anlaşma akdi için mutabık kaldıklarını ve buna intizaren iki hükümetin bazı ahvalde tesirli bir surette teşriki mesaiye ve elerinden gelen muavenet ve müzaheretini birbirlerine yapmaya ânâde bulduklarını beyan etmiş olduklarını bildirmiştim. Sonradan bu anlaşmanın Türkiye, Fransa

ve İngiltere arasında üç tarafı bir anlaşma şeklini alması kararlaştırılmıştır.

Müzakereler 12 mayıstanberi devam etmiş olmakla beraber hiçbir zaman hiçbir mühim görüşün ilâfına maruz kalmamış (alkışlar) ve baştan nihayete kadar karşılıklı bir itimat havası içinde cereyan etmiştir. (Alkışlar) Muahedenin metni üzerinde anlaşma üç hafta evvel hasıl olmuşsa da imza İngiliz ve Fransız hükümetlerinin muvafakatleriyle talik edilmiştir. Zira Türkiye hükümeti, Türkiye Hariciye Vekilinin Moskova ziyaretinin Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında da muvazeli bir muahede akdine müncer olabileceğini ümit etmiştir.

Saracoğlunun Moskova'da yaptığı müzakereler şimdilik inkıtaat uğramıştır.

Türkiye hükümeti, kendisine yapılan bazı teklifleri daha evvel bir taraftan Türkiye ve diğer taraftan İngiltere ve Fransa ile itilâf edilmiş olan noktalarla telif edilemeyeceğini hükmetmiştir.

(Alkışlar). Bununla beraber, hem Moskova ve hem de Ankara Türkiye'nin Sovyet hükümetine münasebetlerinin geçmişte olduğu gibi dostluk esaslarına dayanmakta berdevam olduğunu bildirmişlerdir. (Alkışlar) Bu arada Türkiye hükümeti Türk - İngiliz - Fransız paktının imzasını artık geciktirmeye karar vermiştir ve muahedenin yarın saat evvel Ankarada imza edilmiş olduğunu meclise haber vermekle bahtiyar bulunuyorum. (Şiddetli alkışlar)

Muahedenin metni yarın mebusların emrine amade bulunacaktır. Muahedenin en az 15 sene için müteber olması gösteriyor ki, an-

SAAT: 13,40

Sovyet kıtaları Estonyada

Londra, 20 (A.A.) — Roma radyosu, Sovyet kıtaatının Varva ve Pskov yakınında Estonya arazisine girmiş olduklarını haber vermektedir.

Vilnoda 100 bin Yahudi toplandı

Kaunas, 20 (A.A.) — Buraya gelen mülteciler, Polonyanın her tarafından ve bilhassa Almanlar tarafından işgal edilmiş olan mntakalardan gelen 100.000 kadar Yahudinin halihazırda Vilnoda bulunmakta olduğunu söylemişlerdir. Bugünlerde komünist tahrikâtı yapmış olduklarından dolayı 40 Yahudi tevkif edilerek derhal tahahşüd kamplarına gönderilmişlerdir.

Almanyada yeni maarif sistemi

Londra, 20 (A.A.) — Alman radyosunun bildirdiğine göre, İş nazırı Seldte, Alman mektep hocalarının bundan sonra ancak iptidai malûmat sahibi olabileceklerini beyan ederek demiştir ki:

"— Tam bir mektep talim ve terbiyesine lüzum yoktur. Erkek ve kız çocuklar harbe hazırlanacaklardır. İş nezareti "Hitler gençliği" seflerile işbirliği yaparak gençliğin seferber hale getirilmesi için lâzım gelen tedbirleri alacaktır.

Sovyetlerin Amerikaya teklifi

Vaşington, 20 (A.A.) — Sovyet Rusya hükümeti, Amerika hükümetine 50 milyon dolar kıymetinde manganez stoklarını satmak teklifinde bulunmuştur.

Bugünkü Fransız tebliği

Paris, 20 (A.A.) — Umumi karargâhın tebliği: Gece, sakin geçmiştir. Hava yağmurludur. Her iki tarafta keşif kolları faaliyette bulunmuştur.

Garp cephesinde

Harbin ilk kısmı bitmiş!

Paris, 20 — Dün garb cephesinde ve bilhassa Mozelin şarkındaki mntakada iki tarafın devriye kolları faaliyeti olmuştur. Bu tarafta bilhassa Fransız topçusu faaliyet göstermiştir.

Heyeti umumiyesi itibarile gece sükunetle geçmiştir. Hava çok yağmurludur. Topgunun da müzaheretle hareket eden Alman piyade unsurları cephenin birçok noktalarında tardolunmuştur.

laşma şimdiki fevkalâde ahvalde münhasır muvakkat bir taahhüt değil, alâkadar üç hükümetin uzun müddetli bir teşriki mesal politikası takibine azmetmiş olduklarında kuvvette gehadet eden bir vesikadır. Müzakerelerin mes'ut bir neticeye vardığını ve milleti hakkında çok büyük hürmet ve meziyetleri ve seciyesi hakkında hayranlık ve takdir hisleri beslediğimiz bir memleketle sıkı ve samimî münasebetlerimizi

temhir eylemiş olduğumuzu öğrenmenin meclis için büyük bir memnuniyeti mucib olacağını ümit ediyorum. (Alkışlar)

LONDRADA MEMNUNİYET

Londra, 19 (A.A.) — İngiliz parlamento ve diplomasi mahfillerinde ve bütün İngiltere efkârı umumiyesinde üç tarafı Ankarada muahedesinin imzası sevk ve heyecan derecesine varan bir memnuniyetle karşılanmıştır.

Stokholm konferansı bitti

Stokholm, 20 — Şimal memleketlerinin mümessilleri dünkü görüşmelerden sonra radyo ile neşredilen hitabelerle yapılmıştır.

İsveç, Norveç ve Danimarka Kralları hitabelerinde şimal memleketlerinin barış içinde ve hür yaşamak istediklerini ve buna binen aralarından birinin bu hakkına hiçbir hale getirilmesini arzu etmediklerini bildirmişlerdir.

Finlandiya Reisisumhuru, memleketine yapılan müzaheretten dolayı minnettarlığını bildirmiş ve istiklâlini müdafaaya âmade olan Finlandiyanın haklı davasını muzafer kılması için Allaha güvendiğini söylemiştir.

Dört şimal memleketinin hariciye nazırı dün öğleden sonra müzakerelerini bitirmişlerdir.

Dört şimal memleketinden biri taarruza uğrarsa diğerleri yardıma koşacaklardır. Norveç hükümeti Finlandiya ile olan şimal hududunda şimdiden bazı tedbirler almaktadır.

Fransız topçusu dün sabah saat 10 da Perl - Sehdorf yolunu ve Perl civarını bombardman etmiştir.

Havas ajansı Fransızlardan bir çok esir aldığı hakkındaki Alman tebliğlerini yalanlamaktadır. Bu ajansa göre Almanlar ancak küçük karakollarını geri çekilmesi üzerine yerlerini kaybeden veya yaralanan on kadar esir alabilmişlerdir.

ALMAN TEBLİĞİ

Alman menbalarından verilen haberlere göre Alman yüksek komanda heyetinin tebliği, "garbdeki muharebenin ilk kısmının hitama ermiş, olduğunu bildirilmektedir.

SON DAKİKA'nın tefrikanı: 9

Yazan: KURT RÜCKERT

kadar anlatılmasına bilmem lüzum var mı? Herkes, bu üç kişiden maada gemide bulunanlar hakkı boylamışlardır. Oyle bir üç kişi kurtulmuştu ki, üçü de ihtiyar geminin böyle bir âkıbete neden uğradığıma dair en küçük malûmatları bile yoktu.

Sözün kısası, bu üç Alman kazazedesini, yahut talilisini, Japon balıkçı gemisi, Filipin adalarına götürüp, hakka emanet etti.

İcap eden makamlara, geminin başma gelenlere dair ne biliyorlarsa anlatıldılar. Bütün arkadaşlarının öldüğünü kat olarak burada öğrendiler.

Karl ve Kurt lütfen ve merhameten bir gemiye alınarak Mariyan adalarından

ulaştılar.. Ayrya gelince, o, Marshel adalarına geçti.

Galiba orada bir akrabası vardı.

Kurtun asil macerası buradan başlar.

Karl ve Kurt günlerce doluştılar. Kazazede diye itibar görüyorlar. Herkesin yardımına kavuşuyorlardı. Günler geçtikçe, böyle tufeyli bir vaziyette kalmak arlarına dokunmaya başladı. Nihayet küçük bir iş temin ettiler.

Kurt, adanın biricik resmî dairesine memur olarak girmiş, Karl da bir balıkçı gemisiyle denizlere açılmıştı.

Mariyan adaları hakkında tafsilâta

kaçmadan malûmat vermek icap etse şöyle demek lâzımgelir:

1521 de Macellan tarafından keşfedildikten sonra İspanyol idaresine geçen bu adalar, 1899 da da (Alman) idaresine geçmişti. Guam adası müstesna...

Zelzeleler ve tayfunlar diyarı.. Hat, tüstüvâ iklimi... Yazın ortasında bardaktan boşanırcasına yağın yağmurlar...

Büyük Okyanusun telgraf kablosu Maniladan, 15 adadan ibaret olan Mariyan adalarının en büyüğü sayılan ve Amerikan idaresi altında bulunan Guam'a gelir, buradan da San Fransisko'ya geçer.

Kurtu da dahil ederseniz, on beş bin bir nüfusu içinde barındıran bu adalarda yaşamak tasavvur edildiği gibi can sıkıcı değildir. İşte Kânunuevvel ayda salimen adım attığı bu adalarda Kurt can sıkıntısı duymadan umumi harbin başlangıcına kadar gül gibi yaşad.

Harp patladığı, limanda bulunan, Okyanus filosunun telsizleri haber aldılar. Gemi de muvazzaf hizmetlerini gören dostlarından da Kurt öğrendi.

Hazer kadrosuyla Okyanus bekçiliğini yapan Alman gemileri daha harp başlamazdan ve yayılmazdan önce kadrolarını tamamlamak için adağa yayan gençlerden isteyenleri kadrolarına dahil etmeğe başlamışlardır.

O günlerde nedense Kurt buna iltifat etmemişti. Bu, belki de geçirdiği kazanım içinde yarattığı ümitsizlikten idi. Fakat harp başlangıcına vazife hüsnü bu ümitsizliği yendi...

(Devamı var)

1939 Harbinde Avrupa

İşçileri sağırlardan seçilen fabrika

Silâh fabrikalarındaki hummalı faaliyet — Çirkin görünmeği göze alan kadınların fedakârlığı! — Paraya tahvili mesele olan bir teberrü — Haftada 180 bin lira kemiren tavşan! — Hayd Parkta şoförlü bisikletler!

Londrada askere davet perukalı on sekizinci asır münadilerine yapıyor

Londradan yazılıyor:

İngiliz harb sanayi fabrikaları harıl harıl çalışarak silâh ve mühimmat imal ediyorlar. Fabrikalar üç ekip çalıştırmak suretile haftanın yedi gününde ve günün yirmi dört saatinde faaliyette bulundurulmaktadır.

Bir misal: Başlıca sanayi merkezlerinden birinde doksan bin aemele mühimmat ve silâh imalinde çalıştırılıyor. Bu fabrikalar o kadar büyüktür ki İngilterenin muazzam kraliçe Meri ve kraliçe Elizabet transatlantikleri yan yana bu atölyelere sığabilirler. İmalât sulh zamanına nazaran otuz, hattâ bazı fabrikalarda elli misli artmıştır.

Fabrikaların verim kabiliyeti son derece arttırılmıştır. Meselâ bir obüs fabrikası umumî harp tekine nazaran şimdi altı misli fazla miktarda obüs imal etmektedir.

Birçok fabrikalarda askere giden erkeklerin yerine kadın işçiler alınmıştır. Fakat obüs fabrikalarında kadın almıyor, çünkü iş çok ağır ve zahmetlidir. Bu fabrikaların çelik dövülen kısımlarında gürültü çok fazla olduğu için anadan doğma sağırılar çalıştırılıyor.

Londrada hasta ve yaralı nakliye otomobilleri şoförlerinin üçte biri gönüllü kadımlardır. Bu kadın şoförler karanlık sokaklarda otomobil kullanmak hususunda sıkı bir talime tâbi tutulmuşlardır. Şoför kadımlar garaj civarındaki yatakhanelerinde yatmakta ve ilk işaretle harekete hazır bulunmaktadırlar.

İngiliz kadımların vatanperverlik hususundaki fedakârlıkları bu kadarlıkla kalmıyor. Şoför kadımlar, bir kadından istenebilecek fedakârlığın azamisini kabul etmişler ve dünyanın en çirkin el bisesini giymişlerdir. Filhakika bunlar zehirli gaz geçmiyen kumaştan bir "tulumbelise", giymekte, gaz maskesi üzerine bir kasket geçirmekte, gizme ve kaba eldivenler kullanmaktadırlar.

Fakat İngiliz kadın askerlerinin hepsi böyle onları çirkinleştirme elbise giymiyor. Kadın üniformaları arasında çok şık ve güzel olanları da var. Kolonel elbisesi giyen bir kadın gördüm ki, omuzunda rütbesini gösteren sarmal epoletleri, pırl pırl parlayan düğmelerle bir erkek zabitten farkıydı. Pardon, mühim bir fark var, erkek zabıtlar pantolon giyerlerken bunlar eteklikte ısrar ediyorlar; üstü erkek üniforması, altı kadın elbisesi...

İngilterede bu şekilde hizmete girmiş yirmi binden fazla kadın var.

İngilterenin her tarafında, hükümet, harb masraflarına yardım için teberrülere bulunuyor. Geçenlerde bir Hind mihracası bir milyon dolar teberrü etmişti. Otomobil ve taşıyıcı fabrikasında Lord Nuffield de İngiliz kızılarına bir bin İngiliz lirası vermiştir.

İsminin ilân edilmesini istemeyen bir İngiliz kadını otuz bin İngiliz lirası değerinde olan elmas gerdanlığını kızılhaça hediye etmiştir. Gerdanlık on altıncı asır malıdır ve taşları çok güzeldir. Fakat gerdanlığın paraya tahvili bir mesele olmuştur. Böyle bir zamanda müzayede ile satışta müşteri bulmak müşküldür. Harb zamanında piyango tertibi de yasaktır. Maamafih sırf bu gerdanlık için kızılhaçın bir piyango tertibi etmesine müsaade olunacağı sanılıyor.

Hindistandan da İngilterenin harb masraflarına büyük yardımlar devam ediyor. Hindistan umumî valisine, Hind mihraceleri tarafından - geçen gün verilen 1 milyon dolar hariç - yarım milyon İngiliz lirasına yakın para verilmiştir.

Bahreyn adaları şeyhi de otuz bin İngiliz lirası göndermiştir.

Geçen temmuzda ihdas edilen İngiliz istihbarat nezareti, Eylül iptidasına kadar ismi var cismi yok telâkki edilmekteydi. Bu nezaret şimdi genişlemiş ve kemirdiği masraftan kinaye kendisine gazeteler tarafından "koca beyaz tavşan!", adı takılmıştır.

İstihbarat nezareti ihdas edildiği zaman erkek, kadın 92 me muru vardı ve senelik masraf bütçesi kırk bin İngiliz lirası olarak tahmin edilmişti. Halbuki nezarret şimdi teşkilâtile haftada otuz bin lira masrafa mal olmaktadır. Nezaret kırk bin İngiliz lirasının on mislini şimdiye kadar harcamıştır.

İngiltere ananelere sadakat memleketidir. Yeni sınıfların askere çağırılışı geçen gün Londra sokaklarında on sekizinci asır kıyafetile ve perukalı olarak dolaşan münadilerle ilân edildi.

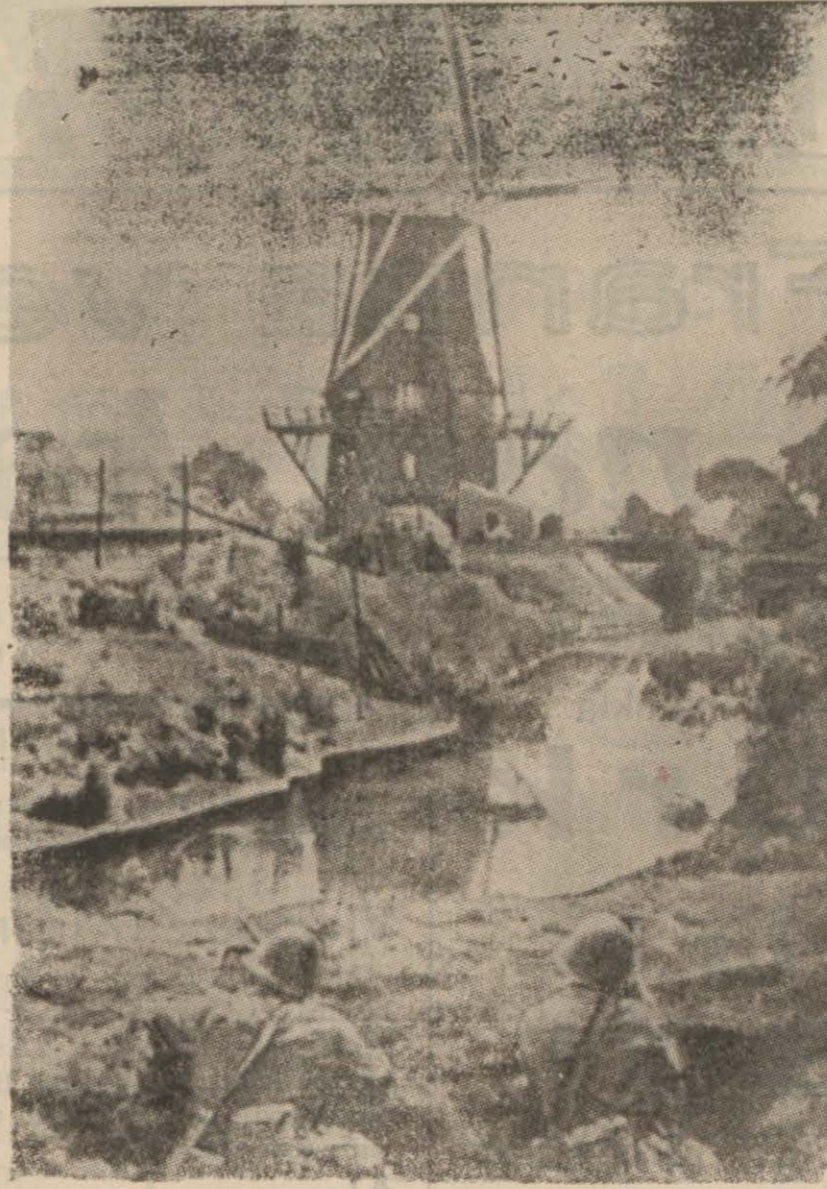
Buna mukabil İngiltere, askerî üniformalarda rahatı ve uzaktan düğmana görünmeği temin için ilk tedbir alan memleketidir. Hâki renk elbise, üstten ve kabark cep, dolak ilk defa İngiliz ordusunda kullanılmıştır. 1914 de Fransız askerleri kırmızı pantolonla harbe girdikleri zaman İngiliz askerleri Transval harbindenberi aşağı yukarı şimdiki üniformayı giymekte idiler.

Münadi ile askere davet usulüne sadakat ile bunlar büyük bir tezat teşkil ediyor değil mi?

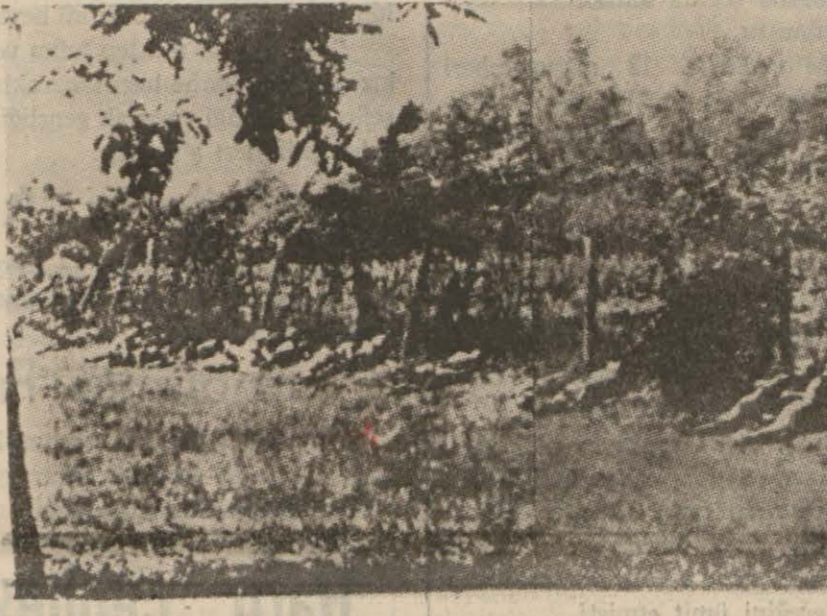
Harp çıktı diye İngiliz aristokratları adetlerini terk edecekler değil ya? Geçen gün Hayd Parkta şöyle bir manzara gördüm:

Harp dolayısıyla lüks otomobiline benzin tedarik edemiyen yaşlı bir centilmen, iki kişilik ve şoförlü bir bisiklete kurulmuştu. Pedalları ise şoförü çeviriyordu.

Gene Hayd Parkta, mecburi gazmaskesini uşağına taşıyan gezme çıkış yaşlı İngiliz aristokratları pek çok görülüyor. K.

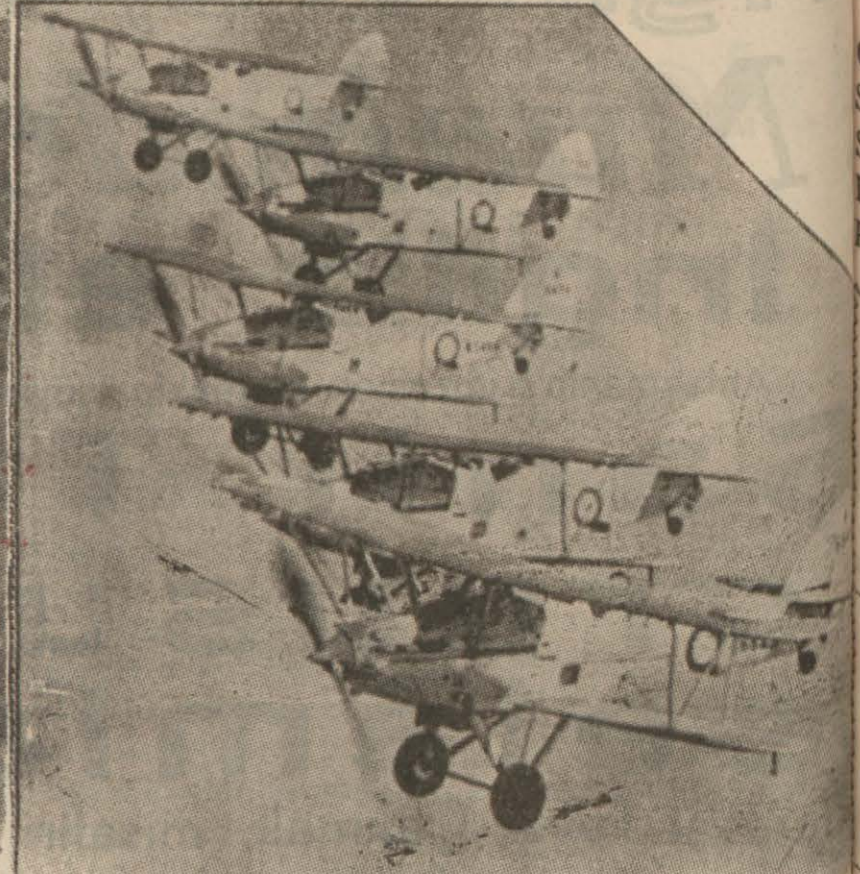

Hollandanın pek meşhur olan bu güzel manzarası şimdi Holanda askerlerinin siperleri arasında bulunmaktadır.

Almanlarla çarpışmağa devam eden Leh kıtalarından biri

1939 Harbinin Resimle Tarihi

İngiliz sahillerini müdafaa eden hava filolarından birkaç tayı

Samiye hanım birdenbire sustu ve kızardı:

— Evet yavrum, dedi. Fakat bu resmin Bursaya getirilmesi ve hele paşanın misafir kabul ettiği odaya asılması bir çok dedikodulara sebebiyet veren ehemmiyetli bir hâdise oldu. Bu, bugün sana çok tuhaf görünebilir. Fakat 70 — 75 sene evvel memlekette ne kadar kuvvetli bir taassubun kökleşmiş olduğunu düşünürseniz bu vakanın ehemmiyetini anlayabilirsiniz. Bu muhitte 70 sene evvel, Numan paşa gibi tanınmış bir zatın küfür diyarında resmini yaptırması, sonra şer'ân haram olan bu resmi misafir kabul ettiği odanın duvarına asma-sı, bu suretle evini Melâikelerin ziyaretinden mahrum etmesi şehirde bitmez, tükenmez bir mü-nakaşa zemini oldu. Numan paşanın aleyhinde bir çok sözler söylendi. Bazı softalar çok ileriye gittiler. Paşanın kanının helâl, katlinin vacip olduğunu söylediler.

— Bugün bu masal kahramanlarından kimse yaşamıyor. Yalnız dedemin babası olan Numan Paşanın protresi hâlâ ilk asıldığı yerde duruyor. Deli ve bunak bir kadının sözleri ve esrarı hâlâ ağılanıyan bir ölüm bugüne kadar yaşayan birçok uydurma masallara sebep oldu. Ben çocukluğumu, gençliğimi burada geçirdim. Her zaman sık sık gelip kalırım. Burada yalnız yattığım birçok geceler oldu. Tabiatın larcinde ne bir şey gördüm, ne işittim.

— Son kelimeler, dinliyenlerin düşüncelerinden örülen hafif bir sessizlik içerisinde kayboldu. Herkes meseleyi kendi düşünce sine göre başka bir noktaya nazarıdan tetkik ediyordu. Cemil derhal meseleyi amelî sahadan ele aldı:

— Paşayı zehirleyen adamın bulunmaması olmasın aklım ermiyor doğrusu. — Belki de bu adamın kim olduğu çok çabuk keşfedilmiştir.

Son Dakika'nın his, aşk, macera romanı: 12

Bu Ev DEĞİLDİR

Nakleden: Muzaffer Esen

İhtiyar bir dadıdan başka kimse kalmamıştı. Kadın her gün saatlerce paşanın resmine karşı duruyor, onunla konuşuyordu. Resmin bakişları karşısında zavallı bunak efendisini hâlâ yaşıyor sanmakta idi. Şehirde çıkan bir rivayet de bu zannı bir kat daha kuvvetlendirdi. Hocalar resim yaptırın kimsenin bu resme can vermeğe mecbur tutulacağını, Allahında bu resme can vermek için paşanın canını aldığı söyleyip duruyorlardı.

— Genç mevleviye gelince onu bu vakadan sonra kimse görmedi. Samiye Hanım hikâyesini, son bir çay yudumu arasında bitirdi: — Bugün bu masal kahramanlarından kimse yaşamıyor. Yalnız dedemin babası olan Numan Paşanın protresi hâlâ ilk asıldığı yerde duruyor. Deli ve bunak bir kadının sözleri ve esrarı hâlâ ağılanıyan bir ölüm bugüne kadar yaşayan birçok uydurma masallara sebep oldu. Ben çocukluğumu, gençliğimi burada geçirdim. Her zaman sık sık gelip kalırım. Burada yalnız yattığım birçok geceler oldu. Tabiatın larcinde ne bir şey gördüm, ne işittim.

— Herkes meseleyi kendi düşünce sine göre başka bir noktaya nazarıdan tetkik ediyordu. Cemil derhal meseleyi amelî sahadan ele aldı:

— Paşayı zehirleyen adamın bulunmaması olmasın aklım ermiyor doğrusu. — Belki de bu adamın kim olduğu çok çabuk keşfedilmiştir.

Fakat izini bulmak, yakalamak mümkün olamamıştır.

Semahat başını kaldırdı ve fikrini noktalandı:

— Benim geceleri evde dolaşan hayalet fikrimi kurcalıyor. Acaba nasıl bir adammış?

Güzin kımlıdamıyor, gözü uzaklarda.. bardağındaki çay gotkan soğumuş, söylenen sözleri işitemiş görünüyor.

Vahid gizli gizli Güzine bakmaktadır. Adeta kendi kendine bir muammamın halliyle meşguldür.

— Affedersiniz hanmefendi. Bu canlı resim nerede duruyor?

Bu sefer Güzin söze karıştı:

— Yattığım odada. Gördüğünüz vakit şaşacaksınız. Çok canlı bir resim. Hakiki bir sanat eseri.

— Cesaretinizi tebrik ederim Güzin Hanım.. Çok asri bir kızsınız. Batıl itikatlara inanmıyor sunuz. Sizin yerinizde bir başkası olsaydı bu resmin bulunduğu odada yatmaktan korkardı.

Semahat atıldı:

— Yine olmyacak şeyler söylüyorsunuz.. İnsan resmin nesinden korkar, resim ne yapabilir ki?

— O halde demek bu masala inanmıyorsunuz.

— Hangi masala? İstersen inandığım şeyleri sana sayayım. Paşa zehirlendi. Mademki ölümün zehirlenme yüzünden olduğunu doktor söylüyor. Şu halde bir hakı kattır. Katile gelince, bu işi derin bir aşk nöbeti arasında mevlevi dervişin yaptığını sanıyorum. Resmin ise o gündüzenberi çerçevesinden ayrılmadığıma kaniim.

Samiye Hanım bu bahsi burada kesmek istedi.

— Çocuklar, artık evin masasını öğreniniz.. Şimdi bu güzel masayı burada konuşmakla geçireceğiz. de gidip biraz dolansınız..

Güzin.. çabuk odana çık, giyin. Cemil, Semahati alarak Güzin'e doğru gitti. Hizmetçi sofrayı lamağa başladı. Vahid parmağına dayanarak dalgın dalgın resmi tütürmeğe koyuldu.

de yavaş yavaş selâmlığa yürümeğe başladı. Sonra bir obüs birc aklıma bir şey gelmiş döndü ve seslendi:

— Zeynep teyze, odamda dört asıl olan dört köşe minyatür nereye kaldırdım allahşakma!

— Hangi minyatürü küçüğünüm?

— Yatağımın başucundaki varda asıl olan genç kız resmini.

— Ben ona hiç dokunmadım nmeçim.

— İşte bu çok tuhaf. Pekiyi hatırmada efendim minyatür yerinde duruyordu.

tâ biraz yerinden oynamıştı siz yatmağa çıkmadan az evvel zeltmiştim.

Genç kız olduğu yerde kalmıştı adeta. Bu defa da masasına döndü:

— Anne, sen de bu minyatür ilışmedin mi?

— Hayır yavrum. Fakat minyatür kaybolursa çok doğrusu. Üzerindeki resim gençlik arkadaşına aittir. Evlenmişim gün kadar kendisinden ayrılmamıştım. Ben evlendikten sonra bu arkadaşım ölmüştü.

te bu minyatür ölümünün üzerinden yıllar geçen bu çok arkadaşına ait biricik hatıra dikkatsizlikle minyatürü yerden düşürmüş olacaktı. Her halde içimden kalktığı vakit onu yerinde lamamıştım. Kahvaltıya geçmiyayım diye de uzun aramadım. Mademki bu resmin metli bir hatıraymış. Şimdi diKatlice arayayım. (Devamı)